

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет культури й виховання
Кафедра фізичного виховання

Фізичне виховання:

методичні рекомендації щодо удосконалення форм і методів методичної роботи викладачів кафедри фізичного виховання для самостійної роботи здобувачів вищої освіти ступеня «магістр» усіх спеціальностей та викладачів МНАУ

Миколаїв

2021

УДК 37.013:796

Ф 50

Друкується за рішенням науково-методичної комісії факультету культури й виховання Миколаївського національного аграрного університету від 20 березня 2021 року, протокол № 6

Укладач:

Н. В. Петренко – канд., пед., наук, завідувач кафедри фізичного виховання, Миколаївський національний аграрний університет.

Рецензенти:

О. В. Сокол – доцент, ст. викладач кафедри фізичного виховання і спорту Національний університет кораблебудування ім. адм. Макарова.

С. В. Овчарук – ст. викладач кафедри фізичного виховання, Миколаївський національний аграрний університет

© Миколаївський національний
аграрний університет, 2021

ЗМІСТ

ЗМІСТ.....	3
ПЕРЕДМОВА.....	4
1. Система методичної роботи аграрного університету.....	5
1.1 Здійснення здоров'язбережувальної діяльності науково-педагогічними працівниками фізичного виховання аграрного університету.....	5
1.2 Екологічна свідомість – необхідна умова підготовки здобувачів вищої освіти аграрних спеціальностей	6
1.3 Неперервна освіта – постійний розвиток власної особистості.	7
1.4 Принципи професійно-педагогічної підготовки науково-педагогічних працівників фізичного виховання.	10
2. Структура методичної роботи аграрного університету	13
2.1 Науково-методична рада університету	13
2.2 Науково-методична рада факультету.....	17
2.3 Методична робота кафедри фізичного виховання.....	18
3. Форми і методи методичної роботи науково-педагогічних працівників фізичного виховання аграрного університету	25
3.1. Тренінг.....	28
3.2 Індивідуальна робота.....	28
3.3 Методи методичної роботи.....	28
3.4 Дистанційне навчання.....	29
Список використаних джерел.....	32

ПЕРЕДМОВА

Під методичною роботою у сучасній педагогічній науці розуміють цілеспрямовану діяльність закладу вищої освіти щодо забезпечення психолого-педагогічної та методичної підготовки науково-педагогічних працівників, спрямованої на підвищення ефективності освіти, досягнення майстерності у викладанні дисциплін, проведенні різних форм аудиторної і позааудиторної роботи зі здобувачами вищої освіти [3, с. 33].

Методична робота – це цілісна, основана на досягненнях науки, освітніх інноваціях, конкретному аналізі стану освітнього процесу система діагностичної, пошукової, аналітичної, інформаційної, організаційної діяльності та заходів, спрямованих на всебічне підвищення професійної майстерності кожного науково-педагогічного працівника, розвиток творчого потенціалу викладацького колективу закладу вищої освіти в цілому та удосконалення якості освітнього процесу [8, с. 496].

Поняття «методична робота» для науково-педагогічних працівників закладів вищої освіти має нормативне визначення та часові і грошові критерії обліку: наказом Міністерства освіти і науки України затверджені норми часу для планування і обліку навчальної роботи та переліки основних видів методичної, наукової й організаційної роботи науково-педагогічних працівників закладів вищої освіти. До методичної роботи науково-педагогічних працівників нормативно віднесені [23, с. 53]: підготовка конспектів лекцій; методичних матеріалів до практичних занять і самостійної роботи здобувачів вищої освіти; розробка навчальних планів; навчальних програм; робочих навчальних планів, робочих навчальних програм для закладів вищої освіти; підготовка комп'ютерного програмного забезпечення навчальних дисциплін; завдань для проведення модульного та підсумкового контролю; завдань для проведення тестового контролю здобувачів вищої освіти; розробка і впровадження нових форм, методів і технологій

навчання у закладах вищої освіти; вивчення і впровадження передового досвіду організації освітнього процесу у закладах вищої освіти тощо.

1. Система методичної роботи в аграрному університеті

1.1 Здійснення здоров'язбережувальної діяльності науково-педагогічними працівниками фізичного виховання аграрного університету.

Підготовка майбутніх фахівців аграріїв до здоров'язбережувальної діяльності розглядається як цілеспрямований процес набуття здобувачами вищої освіти здатності здійснювати на всіх етапах – від планування до реалізації – професійно організовану діяльність щодо відновлення, зміцнення та збереження здоров'я різних соціально-демографічних груп.

Важливою умовою функціонування методичної системи фізичного виховання в умовах сучасного закладу вищої освіти є професійне вміння науково-педагогічних працівників реалізувати системний підхід, який покликаний забезпечити єдність інтересів всіх суб'єктів фізкультурно-оздоровчого процесу. На скільки цей процес буде ефективним багато залежить від науково-педагогічного працівника, його компетентності та ролі в цьому процесі. Інноваційна спрямованість його роботи полягає в умінні впровадження змісту методичної системи у практичну діяльність. Вона визначається критеріями педагогічних інновацій, до яких належать: новизна, оптимальність, результативність, ефективність та можливість застосування апробованого досвіду у роботі зі студентською молоддю [4].

Здоров'язбережувальна діяльність розглядається як специфічна форма людської активності, яка спрямована на формування здорового способу життя і забезпечує повне біосоціальне функціонування індивіда, його фізичну й інтелектуальну працездатність, достатню адаптацію до природних впливів і мінливості зовнішнього середовища. Вважаємо, що створення здоров'язбережувального середовища можливе лише тоді, коли науково-педагогічні працівники мають особистісну спрямованість на збереження здоров'я здобувачів вищої освіти, що залежить від пріоритетності вибору оздоровчої діяльності в здійсненні освітньої роботи, на чому наголошує О. Л. Богініч [2, с. 191].

Оптимальність створення здоров'язбережувального середовища у аграрних закладах вищої освіти залежить також і від комплексного застосування всіх оздоровчих заходів, що є складовими компонентів здоров'язбережувального середовища з обов'язковим урахуванням особистісно-орієнтованого підходу до кожного здобувача вищої освіти. Зміцненню здоров'я здобувачів вищої освіти, нащо спрямоване здоров'язбережувальне середовище, сприяє застосування науково-педагогічними працівниками не тільки традиційних оздоровчих заходів, але й нетрадиційних – сучасних оздоровчих технологій, обираючи тільки ті, які містять у собі оздоровчу спрямованість. Тільки так можна створити здоров'язбережувальне середовище в закладі вищої аграрної освіти.

1.2 Екологічна свідомість – необхідна умова підготовки здобувачів вищої освіти аграрного університету.

Становище, що склалося, потребує не тільки змін у аграрній галузі, а й змін у професійній підготовці здобувачів вищої освіти аграрних спеціальностей. Формування у них екологічної свідомості щодо їх майбутньої професійної діяльності набуває великого значення. На вирішення проблеми можна сподіватися тільки за умови щоб охорона здоров'я стала предметом всебічно обґрунтованої політики у всіх галузях діяльності людини.

Щодо професійної підготовки фахівців аграрної галузі у контексті регіональних потреб забезпечення якості сільськогосподарської продукції та захисту навколишнього середовища, то така тенденція спрямована на збереження навколишнього та природного середовища, природних ресурсів, впровадження технологій органічного сільського господарства, наука та професійна підготовка фахівців для аграрної галузі щодо навколишнього середовища, виробництво органічних добрив, сертифікація органічної продукції, стандартизація, вплив сільського господарства на навколишнє середовище, виробництво сільськогосподарської продукції без використання агрохімії.

На нашу думку, формування здорового способу життя у здобувачів вищої освіти аграрних закладів вищої освіти викликана зростанням навантажень на

організм особистості у зв'язку з ускладненням суспільного життя, збільшенням ризиків техногенного, екологічного характеру. Люди, які ведуть здоровий спосіб життя, відрізняються високою духовністю, дотримуються правил безпеки праці, залишаються здоровими і активними до глибокої старості, навіть якщо вони проживають в екологічно забруднених регіонах, у великих індустріальних містах чи працюють на «шкідливому» виробництві. Здоров'я людини значною мірою залежить від умов життя і праці, що визначаються політичним устроєм і рівнем соціально-економічного розвитку держави, а також від екологічних і географічних чинників навколишнього середовища. Головним же чином воно залежить від способу життя людини, її духовності, світогляду, ставлення до власного здоров'я та до інших людей і природи.

1.3 Неперервна освіта - постійний розвиток власної особистості

Педагогічна освіта є базовою для будь-якого фахівця, причетного до освіти, виховання, розвитку та соціалізації людини. Рівень педагогічної освіти визначає ефективність у вирішенні професійних завдань вихователя, науково-педагогічного працівника закладу вищої освіти. Підготовка та підвищення кваліфікації науково-педагогічних і педагогічних працівників розглядається у цьому контексті як важлива передумова, що забезпечує проведення модернізації освіти на основі осмислення національного і зарубіжного досвіду [21].

Показниками педагогічної компетентності науково-педагогічних працівників фізичного виховання в системі методичної роботи виступають: високий рівень практичних знань, професійних методик, прийомів професійного мислення, способів професійної самосвідомості, сформований індивідуальний стиль професійної педагогічної діяльності.

Педагогічну діяльність в аграрних закладах вищої освіти здійснюють науково-педагогічні працівники, які не завжди мають вищу педагогічну освіту. Серед випускників аграрних закладів вищої освіти немає фахівців які б мали вищу педагогічну освіту, а тому науково-педагогічні працівники мають недостатні знання психолого-педагогічних та методичних знань які б розкривали психолого-

педагогічні та інші знання стосовно людини та її здоров'я. науково-педагогічного працівника. Науково-педагогічні працівники фізичного виховання аграрного університету є тією професійною групою, яка вирішує надзвичайно важливі завдання щодо прилучення молоді до здорового способу життя, організації здоров'язбережувального середовища в університеті, формування готовності у майбутніх фахівців-аграріїв до професійної діяльності на засадах ціннісного ставлення до здоров'я населення України.

Щоб посилити процес освіти упродовж життя, який відповідав би потребам особистості й суспільства необхідно, щоб людина мала потребу у постійному розвитку власної особистості. Створення умов для всебічного гармонійного розвитку незалежно від віку, попередньо здобутої професії. Саме в цьому велику роль відіграє система методичної роботи університету. Йдеться не лише про компенсацію недоліків базової освіти та прискорення професійної адаптації викладачів до умов і потреб необхідних для викладання дисципліни. Це все вирішується за допомогою підвищення кваліфікації та перепідготовки кадрів без відриву від виробництва [11].

Освіта упродовж життя – цілеспрямований процес розвитку і виховання особистості шляхом реалізації освітніх програм та послуг, здійснення освітньо-інформаційної діяльності в межах та поза межами загальної середньої, професійно-технічної, вищої та післядипломної освіти. Формальна освіта спрямована на одержання або зміну освітнього рівня та кваліфікації в закладах та установах освіти згідно з визначеними освітньо-професійними програмами і терміном навчання, заходами державної атестації, що підтверджуються отриманням відповідних документів про освіту. Натомість інформальна освіта – зовні не організована, тобто неофіційна, само організована освіта (самоосвіта) [5, с. 14].

Діяльність науково-педагогічного працівника фізичного виховання, як стверджує Л. П. Сущенко, багатогранна і вимагає від людини глибоких знань, високої моральної культури, чітко вираженої професійної спрямованості, розуміння теорії і практики навчання і виховання [13].

Професійна підготовка науково-педагогічних працівників фізичного виховання аграрного закладу вищої освіти спирається на створенні нових фізкультурно-оздоровчих технологій, які забезпечили б можливість постійно активізувати інтерес здобувачів вищої освіти до занять фізичними вправами, дотримання здорового способу життя, поповнення знань про шляхи збереження і зміцнення свого здоров'я [4].

Перед науково-педагогічними працівниками фізичного виховання аграрних закладів вищої освіти стоїть завдання впровадження в освітній процес здорового способу життя. Потреба у фізичному самовдосконаленні буде формуватися у студентів тим успішніше, чим вищим є освітній рівень, чим більш сформована особистість. Тому науково-педагогічним працівникам фізичного виховання необхідно більше уваги приділяти освітній роботі зі здобувачами вищої освіти як одному із засобів, що сприяє формуванню знань про здоровий спосіб життя, вибору засобів поліпшення здоров'я, профілактики захворювань, забезпечення високого рівня фізичного розвитку, зменшення негативного впливу несприятливих екологічних чинників та шкідливих звичок [225, с. 42].

Необхідність розвитку педагогічної компетентності науково-педагогічних працівників фізичного виховання в системі методичної роботи аграрного університету підсилюється й тим, що науково-педагогічні працівники фізичного виховання, які працюють в аграрних університетах, професійно впливають на формування у здобувачів вищої освіти необхідних якостей, мотивації до здорового способу життя та подальшої здоров'язбережувальної професійної діяльності.

Від рівня педагогічної компетентності науково-педагогічного працівника фізичного виховання залежить ефективність проведення занять з фізичного виховання. Педагогічна компетентність науково-педагогічних працівників фізичного виховання дозволяє вміння підібрати відповідно до мети методи у процесі проведення практичних занять та занять з групами спортивного вдосконалення з використанням колективної, групової та індивідуальної форм навчально-пізнавальної діяльності здобувачів вищої освіти; вміння підібрати методи для

вирішення проблемних ситуацій, вирішення психологічних, педагогічних та проблемно-навчальних завдань.

1.4. Принципи професійно-педагогічної підготовки науково-педагогічних працівників з фізичного виховання.

Професійно-педагогічна підготовка науково-педагогічних працівників фізичного виховання в системі методичної роботи аграрного університету ґрунтується на таких принципах: загальнопедагогічних, фізичного виховання та аксіологічних.

До основних загальнопедагогічних принципів професійно-педагогічної підготовки науково-педагогічних працівників фізичного виховання в системі методичної роботи аграрного університету відносимо: актуальність, науковість, системність, комплексність, єдність теорії і практики, інтегрованість, послідовність, наступність, безперервність, конкретність, індивідуальність, оперативність, гнучкість і мобільність, творчість, удосконалення, самореалізація та самоствердження.

Розглянемо кожен з цих принципів: актуальність – керуючись цим принципом, науково-педагогічні працівники відбирають з усіх інформаційних повідомлень тільки ті, які явно вписуються в досліджувану на практичному занятті тему і при цьому перевірені практикою і науково усталені факти і теорії. Як наслідок, значна частина інформації проходить за межами заняття, хоча вона потребує серйозного спільного обговорення здобувачем вищої освіти та науково-педагогічним працівником [9]. Науковість – цей принцип передбачає розкриття причинно-наслідкових зв'язків явищ, процесів, подій, включення в засоби навчання науково перевірені знань, які відповідають сучасному рівню розвитку науки. Він реалізується в змісті навчального матеріалу, зафіксованому в освітніх програмах і підручниках [25]; системність – різноманіття зв'язків усередині складного об'єкта об'єднується в одну теоретичну схему, в основі якої лежить єдність і взаємозв'язок цілей [224].

Комплексність – це єдність цілей, завдань, змісту, методів і форм виховання. Комплексний підхід до виховання виконує одночасно декілька функцій: орієнтує побудову системи виховання на цілісну особистість, а не на окремі її якості; сприяє всебічному розвитку особистості, який є результатом комплексного вирішення виховних завдань; сприяє ефективності виховання: одночасне вирішення не однієї, а декількох виховних завдань, природно, піднімає його результативність [14].

Єдність теорії і практики – зв'язок теорії і практики складний і різнобічний. Виконуючи практичні завдання перед вивченням теоретичного матеріалу, студенти переконуються в необхідності оволодіння певними знаннями, без яких неможливо вирішити поставлені завдання [14]. Інтегрованість – це якість, що характеризує сумісність різних елементів освітньої системи для досягнення загальних цілей. Наприклад, для формування загальнонаукового світогляду необхідно використовувати інтеграцію таких предметів, як фізика, хімія й біологія [49, с. 15].

Принцип послідовності (та системності) навчання стосується як змістового, так і процесуального компонентів освітнього процесу, тобто визначає його логіку і послідовність. Порушення правил системності й послідовності в навчанні спричиняє уривчастість знань, які важко використовувати в практичній діяльності [237].

Принцип безперервності означає наступність між усіма ступенями навчання на рівні методології, змісту і методики. Ідея наступності також не є новою для педагогіки, проте до цих пір вона найчастіше обмежується так званої «пропедевтики», а не вирішується системно. Особливої актуальності набула проблема наступності в зв'язку з появою різних програм і різних педагогічних систем [131]. Наступність – як педагогічна категорія характеризується багатофункціональністю та в дидактиці трактується як принцип дидактики, у відповідності з яким знання, уміння й навички повинні формуватись у певному порядку; коли кожен наступний елемент освітнього матеріалу взаємопов'язується з попереднім, опирається на нього й готує до засвоєння нового [12].

Сутність системного підходу полягає в тому, що відносно самостійні компоненти розглядаються не ізольовано, а в їх взаємозв'язку, в розвитку і русі. Він

дозволяє виявити інтегративні системні властивості і якісні характеристики складових елементів системи [10].

Принцип індивідуальності – дає змогу в умовах колективної освітньої роботи кожному студенту по-своєму оволодівати навчальним матеріалом, урахувати рівень розумового розвитку здобувачів вищої освіти, їх знань і вмінь, пізнавальної та практичної самостійності, інтересів, вольового розвитку, працездатності [24, с. 111]; принцип оперативності, насамперед, припускає своєчасне виконання рішень педагогічних рад, наказів, річних і поточних планів у межах установленого часу, а також конкретність дій із забезпечення такого виконання. При цьому варто фіксувати, що, де і коли слід виконати в який спосіб, хто несе відповідальність за організацію і результати виконання тієї чи іншої роботи, якими мають бути форми зворотного зв'язку.

Принцип гнучкості та партнерства полягає у побудові системи освіти таким чином, щоб зміст навчання й шляхи досягнення цілей освіти та професійної підготовки відповідали індивідуальним потребам і можливостям студентів [16]. Метою і результатом педагогічної творчості є творчий розвиток здобувачів вищої освіти, який передбачає поступове формування у здобувачів вищої освіти здатності до творчості – інтегральної якості особистості, що об'єднує спрямованість й мотиви, творчі уміння й психічні процеси, характерологічні якості особистості, які забезпечують людині успіх у творчості і піднімають діяльність людини до творчого рівня [22].

До принципів фізичного виховання, які відображають особливості підготовки науково-педагогічних працівників фізичного виховання, відносимо принципи: індивідуалізації навантаження; поступового збільшення тренувальних навантажень на організм здобувача вищої освіти; вікового відношення особистості на організм людини; системного підходу навантаження та відпочинку; оздоровчої, та лікувальної спрямованості процесу фізичного виховання; всебічного, гармонійного розвитку особистості та зв'язку фізичного виховання з освітнім процесом в університеті. До аксіологічних принципів, на яких будується професійно-педагогічна підготовка викладачів фізичного виховання в аграрному університеті відносимо принципи:

ціннісного ставлення викладачів до студентів; аксіологічного підходу викладачів до педагогічного процесу; ціннісного ставлення викладачів до професійної діяльності в університеті; реалізації педагогічних та професійних цінностей; значущості ціннісних орієнтацій викладачів фізичного виховання [6].

Таким чином, всі вищезазначені принципи сприяють якійсь організації методичної роботи в аграрному університеті, в його структурних підрозділах. Застосовувати педагогічні принципи цілісно й у взаємозв'язку означає будувати освітній процес ефективно, опираючись на педагогічні закономірності, принципи, правила, які виправдали себе на практиці.

2. Структура методичної роботи аграрного університету.

2.1 Науково-методична рада університету.

Провідним органом в організації методичної роботи в університеті є науково-методична рада, яка сприяє вченій раді, ректорату, інститутам, факультетам, коледжам університету в галузі освіти, зокрема, з питань навчально-методичної, редакційно-видавничої, післядипломної освіти та іншої діяльності.

Науково-методична рада діє на підставі Закону України «Про вищу освіту», Національної доктрини розвитку освіти України, постанов Кабінету Міністрів України, нормативних документів Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України, Міністерства аграрної політики та продовольства України, Статуту університету та Положення, затвердженого ректором, спираючись на сучасні науково-методичні досягнення національної та зарубіжної вищої школи.

Система методичної роботи аграрного університету містить такі складові: науково-методичну раду університету, науково-методичні ради інституту, коледжу, факультетів, а безпосереднім виконавцем є основний структурний підрозділ університету кафедра (рис. 1.).

Метою діяльності науково-методичної ради аграрного закладу вищої освіти є допомога у впровадженні рекомендацій науково-методичного центру аграрної освіти в інститутах та на факультетах; узагальнення передового досвіду та подання пропозицій вченій раді університету щодо впровадження сучасних інформаційних технологій та інноваційних методів навчання; сприяння підготовці навчально-

методичної літератури в університеті; координація роботи науково-методичних комісій факультетів та коледжів університету; сприяння підвищенню професійного рівня викладацького складу університету і коледжів та забезпечення підготовки кваліфікованих фахівців аграрної галузі; удосконалення організаційного та методичного забезпечення освітнього процесу, впровадження сучасних методів навчання та новітніх інноваційних технологій [19].

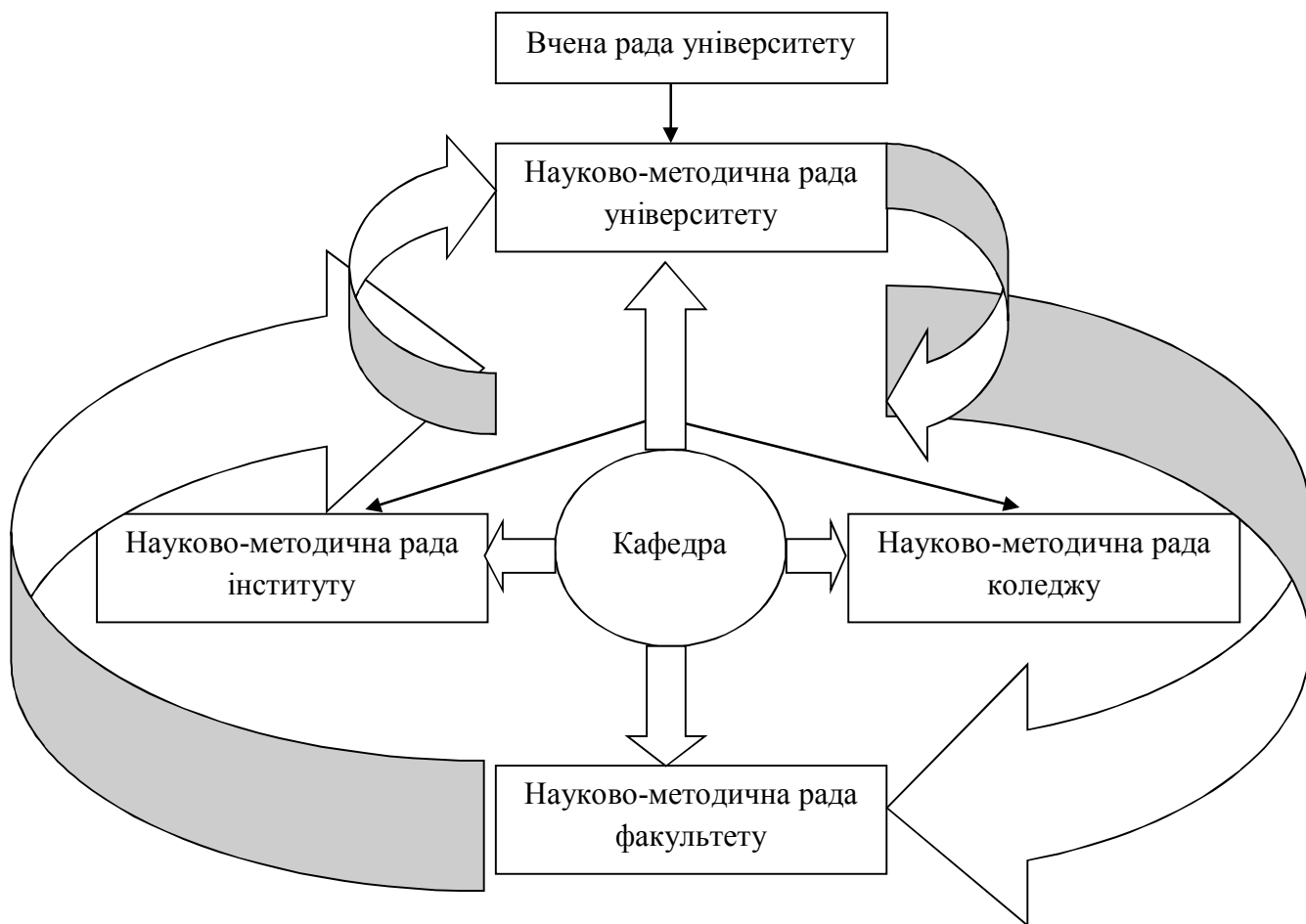

Рис. 1. Система методичної роботи Миколаївського національного аграрного університету
Джерело: складено автором самостійно.

Склад науково-методичної ради, як правило, формується з голів науково-методичних комісій факультетів та найбільш досвідчених викладачів-науковців, начальника навчального відділу, директора бібліотеки та затверджується наказом ректора університету [19]. Розглянемо роботу науково-методичної ради університету на прикладі Миколаївського національного аграрного університету,

координацію якої здійснює вчена рада університету. Головою науково-методичної ради університету, є перший проректор, який залучає провідних фахівців та науковців університету до роботи в науково-методичній раді. Основними повноваженнями науково-методичної ради є узгодження та контроль за роботою науково-методичними радами підпорядкованих структурних підрозділів: інститутів, факультетів, коледжів.

Розглянемо основні завдання науково-методичної ради університету, які сприяють розвитку педагогічної компетентності викладачів (Рис.1.2.): спрямованість на визначення основних напрямів науково-методичного забезпечення освітнього процесу; узагальнення та впровадження прогресивних методик навчання; проведення науково-методичної експертизи складових стандартів вищої освіти, науково-навчальної літератури; аналіз якості підготовки фахівців освітньо-кваліфікаційних рівнів бакалавр, магістр; розробка рекомендацій щодо структурування змісту навчальних і робочих програм; надання допомоги науково-методичним комісіям факультетів і коледжів; аналіз форм і методів підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників університету; розробка рекомендацій щодо організації самостійної та індивідуальної роботи студентів, критеріїв оцінки їх знань; вивчення та впровадження в освітній процес передового досвіду вітчизняних та зарубіжних ЗВО; сприяння підвищенню педагогічної компетентності викладачів університету і коледжів; надання консультативної допомоги науково-методичним радам факультетів, кафедрам.

До компетенції науково-методичної ради аграрного університету належать: науково-методичний супровід упровадження кредитно-трансфертної системи в освітній процес; координація діяльності науково-методичних комісій факультетів і кафедр; проведення за дорученням вченої ради університету незалежної експертизи навчальної, наукової та методичної роботи науково-педагогічних працівників; здійснення моніторингу діяльності кафедр з питань науково-методичного забезпечення освітнього процесу і впровадження новітніх технологій навчання; експертиза науково-методичної та навчально-методичної літератури; затвердження

плану підготовки та проведення науково-методичних конференцій, семінарів тощо [19].

Науково-методична рада університету має право: направляти до підрозділів університету спеціальні комісії для проведення контролю та надання допомоги з питань науково-методичної роботи; отримувати від підрозділів університету інформацію з питань організації та проведення науково-методичної роботи, діяльності науково-педагогічних працівників; вносити пропозиції до вченої ради щодо удосконалення науково-методичної роботи в університеті; формувати творчі групи для організації та проведення науково-методичних заходів в університеті [19].

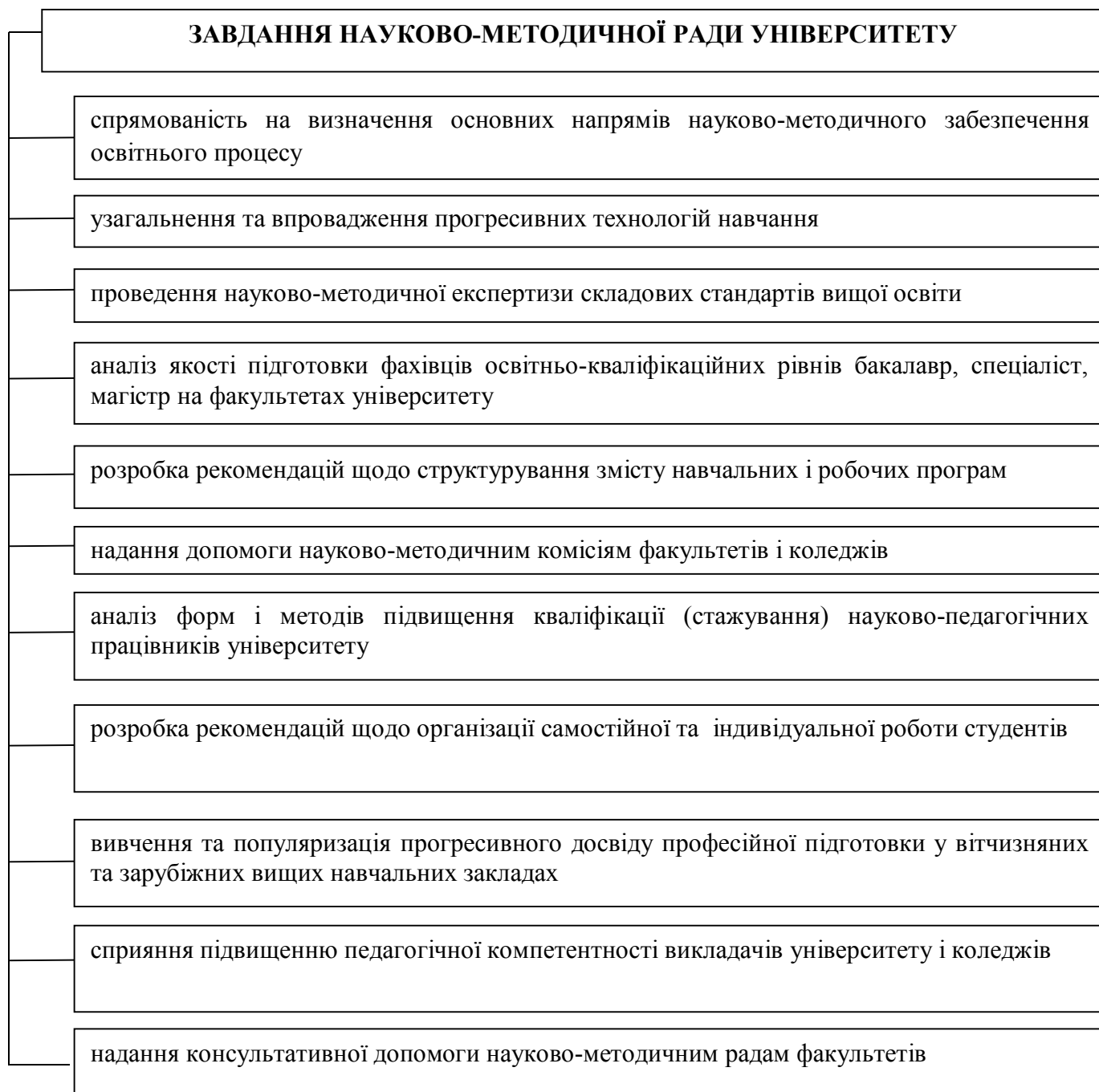

Рис. 1.2. Основні завдання науково-методичної ради Миколаївського національного аграрного університету.

Джерело: складено автором самостійно

2.2 Науково-методична рада факультету

Важливим напрямом роботи методичної ради факультету є сприяння удосконаленню методів навчання шляхом оптимального поєднання загальних, групових та індивідуальних форм організації освітнього процесу; використання різних методів і елементів в освітньому процесі; індивідуалізації навчання та

врахування особистісних характеристик при розробці окремих завдань і виборі форм спілкування; прагнення до результативності навчання і рівному просуванню всіх студентів у процесі пізнання, незалежно від рівня їх знань та індивідуальних здібностей; використання сучасних аудіовізуальних та інформаційних засобів навчання.

Навчально-методична робота на факультеті завжди ведеться в тісному контакті з кафедрами факультету. Основними завданнями методичної роботи на факультеті є: поширення передового педагогічного досвіду; вивчення оригінальних методик навчання студентів; підвищення педагогічної майстерності та узагальнення досвіду роботи викладачів; проведення відкритих практичних занять провідними викладачами факультету; самостійна робота студентів і наукова робота викладачів факультету.

Розглянемо основні завдання методичної ради факультету (рис. 1.3.): організація і контроль діяльності кафедр з основних напрямів методичної роботи університету; аналіз методичного рівня викладання дисциплін з усіх видів навчальних занять та розробка рекомендацій і пропозицій щодо його підвищення; участь у всіх заходах, які проводяться в університеті; організація та проведення науково-практичних конференцій, семінарів, впровадження сучасних форм і методів навчання; розгляд навчальних планів бакалаврської підготовки за всіма напрямками та навчальних планів підготовки з окремих спеціальностей та магістерських програм; узагальнення передового досвіду, впровадження інноваційних технологій в освітній процес; затвердження планів видання навчально-методичної літератури для самостійної роботи студентів; організація самостійної роботи, проведення поточних та підсумкових атестацій; контроль за виконанням планів видань навчально-методичної літератури; організація та проведення навчально-методичних конференцій з обміну досвідом з навчально-методичної роботи [20].

Рис. 1.3. Основні завдання методичної ради факультету
Джерело: складено автором самостійно

2.3 Методична робота кафедри фізичного виховання.

Фізичне виховання в закладі вищої освіти спрямоване на розв'язання таких специфічних завдань: формування у здобувачів вищої освіти високих моральних, вольових і фізичних якостей, готовності до високопродуктивної праці; збереження і зміцнення здоров'я студентів, сприяння всебічному розвитку організму, підтримання високої працездатності протягом всього періоду навчання; всебічна

фізична підготовка; професійно-прикладна фізична підготовка студентів з урахуванням особливостей майбутньої трудової діяльності; здобуття студентами необхідних знань з основ теорії, методики і організації фізичного виховання і спортивного тренування, підготовка до роботи як громадських інструкторів, тренерів і суддів; вдосконалення спортивної майстерності студентів-спортсменів; виховання усвідомлення необхідності регулярно займатися фізичною культурою і спортом (Рис. 1.4).

Рис. 1.4. Напрями методичної роботи кафедри фізичного виховання
Джерело складене автором самостійно.

У науково-методичній діяльності в університеті кафедра співпрацює з: вченою та науково-методичною радами університету, вченою радою факультету. З навчальним відділом – з питань педагогічного навантаження; з науковим відділом – з питань розвитку змісту освіти та удосконалення освітнього процесу, виконання

наказів, розпоряджень Міністерства освіти і науки України, ухвал науково-методичної рад університету; з бібліотекою – з питань забезпечення освітнього процесу необхідною навчальною та навчально-методичною літературою, з іншими загально університетськими центрами та відділами з питань організації та належного забезпечення діяльності кафедри у відповідних напрямках (Рис. 1.5.).

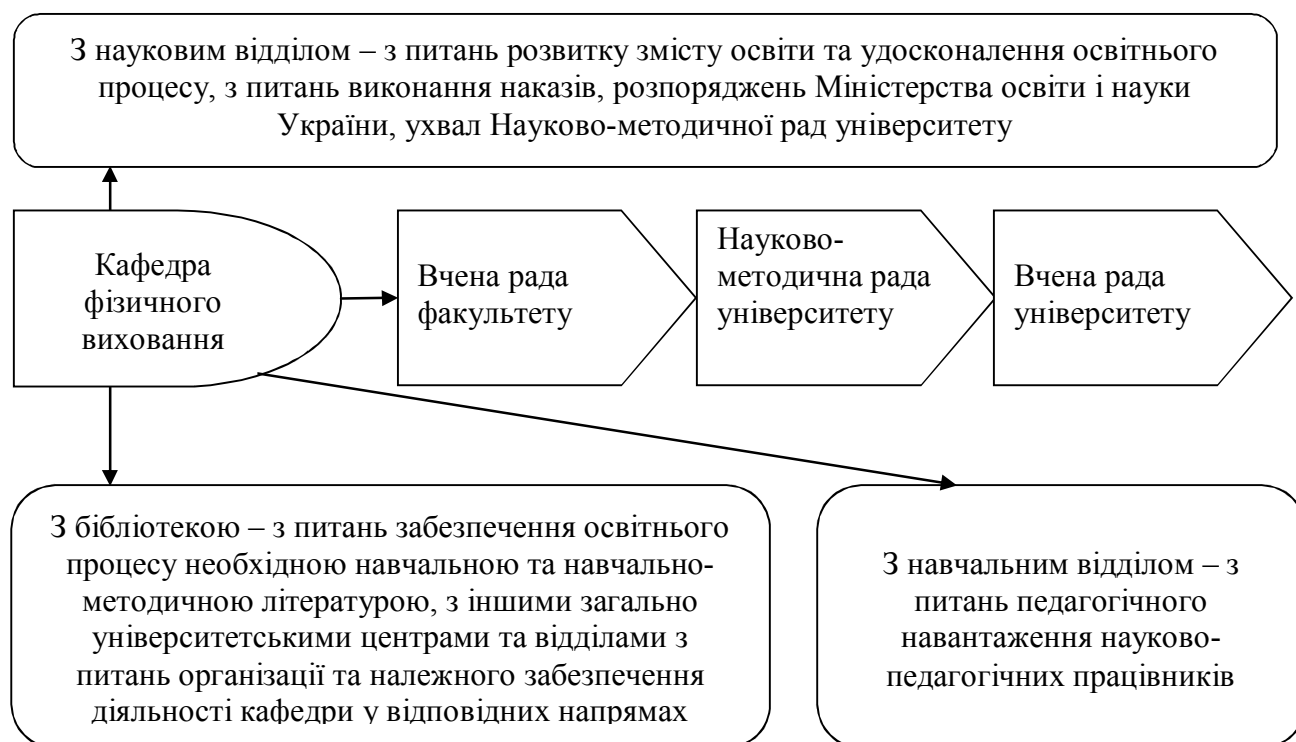

Рис. 1. 5. Зв'язок кафедри фізичного виховання зі структурними підрозділами університету
Джерело: складено автором самостійно

До функцій роботи кафедри фізичного виховання в університеті відносимо: організаційні, методичні, виховні і фахові.

До організаційних ми відносимо: формування штатів науково-педагогічних працівників і навчально-допоміжного персоналу; розподіл та затвердження педагогічного навантаження; участь у профорієнтаційній роботі з майбутніми абітурієнтами; співробітництво з іншими кафедрами університету, кафедрами закладів вищої освіти міста, України та зарубіжних університетів у освітній, навчально-методичній, науково-дослідній роботі; вивчення, узагальнення й

поширення передового досвіду роботи викладачів, допомога молодим викладачам; висвітлення результатів роботи кафедри на інформаційному сайті університету [152].

До методичних функцій роботи кафедри ми відносимо: розроблення та оновлення робочих навчальних програм з дисципліни, підготовка та видання методичних рекомендацій, розробка та застосування новітніх методик, інформаційних та інноваційних методів навчання; формування планів підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників та контроль за їх виконанням [152].

До виховних функцій відносимо: проведення заходів з впровадження в студентському середовищі здорового способу життя; проведення заходів на патріотичну, оздоровчу та спортивні тематики; оволодіння психолого-педагогічними вміннями та навичками професійної поведінки; організація і проведення семінарів, науково-практичних конференцій та збори з актуальних проблем фізичної культури і спорту.

До фахових функцій роботи кафедри ми відносимо: проведення спортивних змагань різного рівня; впровадження в освітній процес новітніх здоров'язбережувальних технологій; формування в студентській молоді основ теоретичних знань, практичних і методичних здібностей (умінь і навичок) з фізичного і спортивного виховання, масового спорту; забезпечення у студентській молоді належного рівня розвитку показників їх функціональних та морфологічних можливостей організму, фізичних якостей, рухових здібностей, працездатності.

Ми дійшли висновку про необхідність створення на кафедрі методичної комісії, склад якої визначено завідуючим кафедрою та затверджено на засіданні кафедри. Голова методичної комісії кафедри входить до складу методичної комісії факультету. Методична комісія кафедри розглядає питання аналізу якості робочих навчальних програм, розробляє навчально-методичні документи, здійснює організацію відвідування відкритих занять та їх обговорення, впроваджує рекомендації щодо вдосконалення організації та забезпечення самостійної роботи студентів, аналізує якість підготовки студентів. Рекомендації методичної комісії

кафедри, розглядаються та схвалюються на засіданні кафедри і є обов'язковим для практичних дій всіх викладачів кафедри фізичного виховання (рис. 1.6).

На засіданнях кафедри фізичного виховання розглядаються та затверджуються: план роботи кафедри фізичного виховання на навчальний рік; план виховної роботи кафедри на навчальний рік; план засідань кафедри фізичного виховання на навчальний рік; план видання методичних рекомендацій; план проведення методичних семінарів кафедри фізичного виховання; положення про спартакіаду аграрного університету; календар спортивно-масових заходів кафедри фізичного виховання та спортивного клубу університету на навчальний рік.

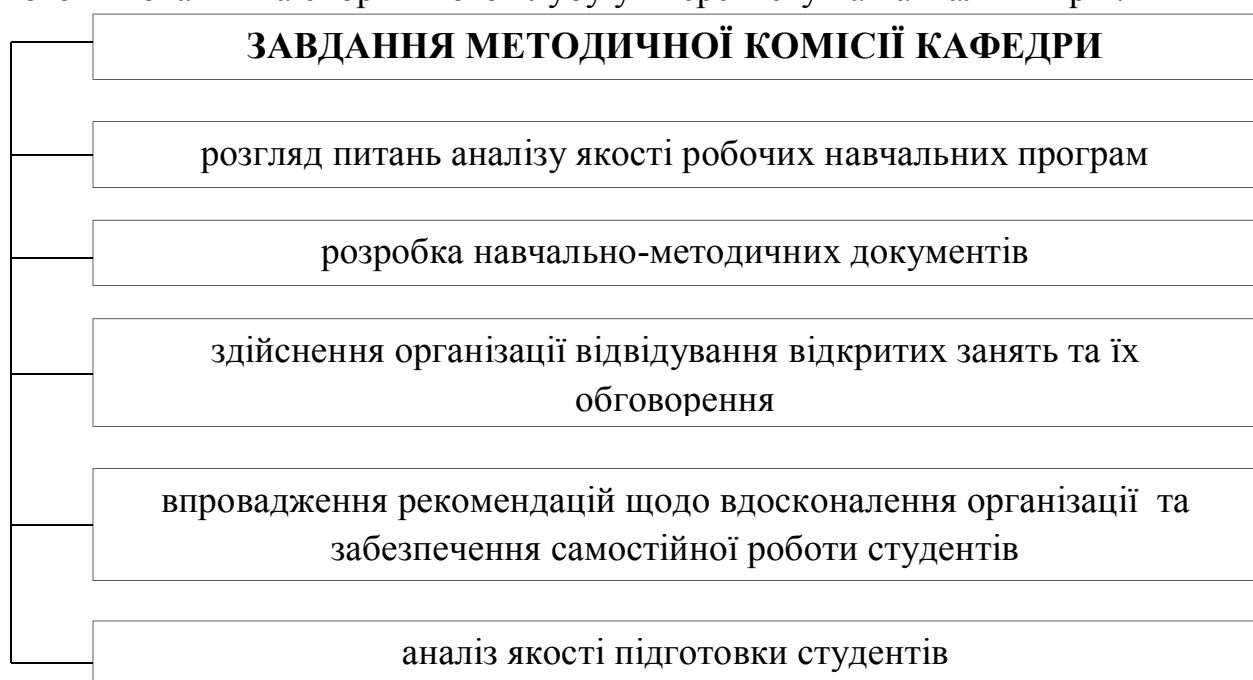

Рис. 1.6. Завдання методичної комісії кафедри
Джерело: складено автором самостійно.

До основних методичних документів кафедри фізичного виховання відносяться: навчально-методичний комплекс дисципліни, який включає навчальну програму з дисципліни «Фізичне виховання»; структурно-логічну схему вивчення дисципліни в сукупності з іншими предметами; робочу навчальну програму, що уточнює зміст і методику викладання кожної теми навчальної дисципліни на навчальний рік; кафедральні підручники і навчальні посібники за програмою дисципліни «Фізичне виховання»; лекції за темами навчальної дисципліни «Фізичне виховання»; кафедральні журнали, плани, графіки, передбачені

програмою, накази з організації освітнього процесу; методичні рекомендації науково-педагогічним працівникам та здобувачам вищої освіти щодо їх застосування на заняттях; накази, нормативні акти у галузі освіти; методичні розробки, видані науково-педагогічними працівниками кафедри; індивідуальні плани роботи науково-педагогічних працівників на навчальний рік (рис. 5).

Рис. 5. Структура навчально-методичного комплексу дисципліни
Джерело складене автором самостійно.

До навчально-методичних матеріалів, розроблених науково-педагогічними працівниками кафедри відносяться: плани конспектів практичних занять та методичні рекомендації для студентів різного напрямку підготовки; завдання на практичні заняття і методичні рекомендації для студентів усіх спеціальностей та усіх напрямів підготовки; плани підготовки різних видів занять та методичні рекомендації викладачам щодо їх проведення; методичні розробки для підготовки та проведення зі студентами майстер-класів, ігор; загальні методичні рекомендації щодо самостійної роботи з групами спортивного вдосконалення, написання рефератів; нормативні вимоги проміжного та підсумкового контролю здобувачів

вищої освіти з дисципліни «Фізичне виховання». Плани та методичні розробки щодо проведення навчальних занять розробляються на кафедрі, обговорюються на засіданні кафедри і затверджуються завідуючим кафедрою.

Науково-методичними працівниками кафедри розробляються та випускаються методичні рекомендації для практичних та самостійних занять здобувачів вищої освіти з фізичного виховання та груп спортивного вдосконалення, які використовуються науково-педагогічними працівниками та здобувачами вищої освіти університету. Всі методичні розробки кафедри присутні в бібліотеці університету на електронних та паперових носіях. Здобувачі вищої освіти, звільнені від занять з фізичного виховання за станом здоров'я, вивчають теоретичний курс програми та складають залік.

Основною метою викладання дисципліни «Фізичне виховання» в аграрному університеті є оздоровлення здобувачів вищої освіти та впровадження в освітній процес здорового способу життя, тому основними напрямками теоретичної підготовки студентів є: «Основи здорового способу життя»; «Основи організації і методика ефективних видів і форм рухової діяльності, застосування їх на практиці у своїй фізичній активності»; «Методика оздоровлення і фізичне удосконалення традиційними і нетрадиційними засобами та методами фізичної культури»; «Професійно-прикладна фізична підготовка й уміння застосовувати її на практиці»; «Основи фізичного виховання різних верств населення»; «Навички до щоденних занять фізичними вправами у різноманітних раціональних формах»; «Систематичне фізичне тренування з оздоровчою або спортивною спрямованістю»; «Відомчі нормативи професійно-прикладної психофізичної підготовленості»; «Головні цінності фізичної культури і спорту».

Таким чином, методична система фізичного виховання здобувачів вищої освіти аграрних закладів вищої освіти є взаємопов'язаною структурою, до складу якої входить мета, завдання, зміст, методи, форми, засоби фізичного виховання, які відображають взаємозв'язки загальнонаукових дисциплін.

Таким чином методична робота є однією з основних функцій роботи кафедри фізичного виховання. Одним з важливих завдань методичної роботи в аграрному

університеті є розвиток педагогічної компетентності науково-педагогічних працівників аграрної галузі, відповідно до вимог сучасного суспільства, спроможного до рішення проблеми підготовки майбутнього фахівця аграрного сектора. Методична робота спонукає кожного науково-педагогічного працівника до підвищення свого фахового рівня; сприяє взаємному збагаченню членів педагогічного колективу педагогічними знахідками, дає змогу молодим науково-педагогічним працівникам вчитися педагогічної майстерності у досвідчених колег, забезпечує підтримання в педагогічному колективі духу творчості, прагнення до пошуку нового.

3. Форми і методи методичної роботи науково-педагогічних працівників фізичного виховання аграрного університету

Нами визначено основні форми методичної роботи на університетському, факультетському, кафедральному рівнях, що впливають на розвиток педагогічної компетентності науково-педагогічних працівників фізичного виховання.

На рівні університету – відбувається підготовка, проведення та участь у науково-практичних конференціях, щорічних методичних семінарах, тренінгах, присвячених екологічним проблемам, обговорення методичних питань на засіданнях вченої та науково-методичної ради; виставки методичної літератури; конкурси на кращу методичну розробку; стажування науково-педагогічних працівників за кордоном; проведення спільних методичних заходів, електронних міжвузівських конференцій.

На рівні факультету – звіти кафедр про стан і проведення методичної роботи, обговорення методичних питань на засіданні вченої ради факультету, міжкафедральні методичні семінари, конференції, презентації, виставки, тренінги, «круглі столи», проведення занять з техніки безпеки для науково-педагогічних працівників.

На рівні кафедри – проведення наукових досліджень із метою удосконалення освітнього процесу зокрема її здоров'язбережувальної складової; узагальнення та поширення передового досвіду методичної роботи викладачів кафедри; підготовка

студентів до участі у науково-практичних конференціях, проведення відкритих занять, майстер-класів, стажування, огляд-конкурсів, взаємовідвідування занять, індивідуальна робота зі студентами, вдосконалення навчально-спортивної бази, впровадження позанавчальних заходів фізкультурно-оздоровчої спрямованості, організація самостійної роботи здобувачів вищої освіти; індивідуальні звіти, індивідуальна самоосвітня робота, засідання кафедри, спільна робота науково-педагогічних працівників щодо розробки навчальних планів.

До основних форм і напрямів методичної роботи на кафедрі фізичного виховання в аграрному закладі вищої освіти ми відносимо: навчально-методичні збори і наради, науково-методичні конференції та семінари; засідання кафедри фізичного виховання з розгляду питань методики навчання та виховання студентів; відкриті заняття; лекції, доповіді, повідомлення з питань методики навчання, загальної педагогіки і психології; розробка і вдосконалення навчально-методичних матеріалів, вдосконалення матеріально-технічного забезпечення навчального процесу; проведення педагогічних (методичних) експериментів і втілення їх результатів у освітній процес, вивчення та реалізація в освітньому процесі вимог керівних документів, передового педагогічного досвіду; розробка науково обґрунтованих рекомендацій щодо планування праці науково-педагогічних працівників, студентів; проведення контролю навчальних занять.

Основною формою методичної роботи кафедри є засідання кафедри. На базі кафедри фізичного виховання проводяться всеукраїнські науково-практичні семінари з актуальних проблем фізкультури і спорту у закладах вищої освіти, а саме «Проблеми та перспективи розвитку ігрових видів спорту у закладах вищої освіти». Організація методичної роботи на кафедрі направлена на удосконалення викладання дисципліни «Фізичне виховання», оптимізацію освітнього процесу, покращення його методичного забезпечення.

Одними із основних форм роботи кафедри фізичного виховання можна виділити: контроль навчальних занять; матеріально-технічне забезпечення кафедри; інноваційний розвиток; розвиток та підготовка матеріалів до самореалізації; здоров'язбережувальне середовище; техніка безпеки, та інше.

Ефективною формою організації освітнього процесу у закладі вищої освіти виступають практичні заняття, які сприяють формуванню практичних умінь і навичок, передбачених компонентами педагогічної компетентності науково-педагогічних працівників закладу вищої освіти. Для покращення відвідування занять здобувачами вищої освіти науково-педагогічні працівники фізичного виховання широко використовують методичне забезпечення практичних занять та методи педагогічного впливу, а саме: метод індивідуального підходу до студентів; використання нетрадиційних способів проведення занять; змагальний метод; використання заохочувальних балів для рейтингової оцінки; залучення кращих студентів до проведення занять в день самоврядування; метод особистого прикладу викладача; проведення майстер-класів та зустрічей з провідними спортсменами області та України; товариські зустрічі між викладачами та студентами з різних видів спорту; проведення спортивних свят, презентацій спортивних секцій; відпрацювання пропущених занять у зручний для студентів час.

Кафедра фізичного виховання забезпечує освітній процес на всіх факультетах університету. Науково-педагогічні працівники кафедри щорічно розробляють та поповнюють робочі навчальні програми з дисципліни «Фізичне виховання» для студентів усіх спеціальностей та спеціального навчального відділення.

Щорічно викладачі кафедри публікують наукові статті з питань фізичної культури та спорту, беруть участь в наукових конференціях та науково-практичних семінарах. Під керівництвом науково-педагогічних працівників фізичного виховання здобувачі вищої освіти готують доповіді на студентські науково-теоретичні конференції та наукові статті для опублікування в науково-методичних збірниках.

3.1 Тренінг

Серед переважаючих засобів контролю формування мотивації досягнення виділяють тренінг – форму активного навчання та засвоєння нових умінь, навиків та знань.

Психологічний тренінг – це особлива форма групової роботи зі своїми можливостями, обмеженнями, правилами і проблемами. Він навчає новим навичкам,

допомагає освоїти інші психологічні можливості. Його особливість у тому, що він вчить займати активну позицію, а засвоєння навичок відбувається в процесі переживання, особистого досвіду поведінки, відчування, діяння [1, с. 88].

3.2 Індівідуальна робота.

Індівідуальна робота зі здобувачами вищої освіти в процесі професійної підготовки є формою організації освітнього процесу, що передбачає створення умов для якнайповнішої реалізації їхню творчих можливостей через індивідуально-спрямований розвиток здібностей, науково-дослідну роботу і творчу діяльність. Завдання для індивідуальної роботи передбачають планування особистої стратегії навчання; раціональну організацію часу при виконанні завдань; роботу з персональним комп'ютером; опрацювання літературних джерел; виконання дослідницької роботи, аналіз та інтерпретацію результатів дослідження. Отож, індивідуальна робота в процесі розвитку педагогічної компетентності викладачів фізичного виховання на засадах методичної роботи сприяє формуванню мотиваційно-ціннісного, когнітивно-процесуального, розвивально-виховного, здоров'язбережувального та комунікативного компонентів їх педагогічної компетентності [59].

3.3 Методи методичної роботи

До словесних методів навчання на практичних заняттях відносимо: розповідь, пояснення та інструктаж.

До наочних методів навчання відносимо демонстрацію поз і рухів. Показ вправи науково-педагогічним працівником або здобувачем вищої освіти. Це може бути взірцевий показ спеціально підготовленим здобувачем вищої освіти, а аналіз помилок на прикладі непідготовленого студента. Застосовується також опосередкована наочність: малюнки, макети, кінофільми, кінокільцівки, кінограми, хронограми, слайди, відеограми [7].

Практичні методи навчання використовуються науково-педагогічними працівниками кафедри фізичного виховання на заняттях і поділяються на [17]: навчання руховим діям та удосконалення та закріплення рухових дій в ігрових

умовах (ігровий, змагальний методи), а також метод вправ для підвищення ступеня розвитку рухових якостей до нормативних вимог.

Щорічно більшість здобувачів вищої освіти, науково-педагогічних працівників та співробітників університету беруть участь в змаганнях різного рівня. В університеті проводиться традиційна студентська спартакіада в три етапи: I етап – змагання першокурсників; II етап – змагання на факультетах між збірними командами курсів; III етап – фінал спартакіади – змагання на факультетах між збірними командами факультетів. Також проводяться спортивні свята: «Нумо, хлопці», «Нумо, дівчата», «Богатирські ігри», «День бігуна», «Олімпійський тиждень», «Олімпійський день бігу», «День здоров'я», «Презентація спортивних секцій», «Спортивна Аграрка» та інші. Щороку університет бере участь у Всеукраїнському місячнику «Спорт для всіх – спільна турбота».

3.4 Дистанційне навчання.

У наш час Інтернет-технологій багато аспектів нашого життя переноситься в мережу, прискорюючи тим самим темпи розвитку інформаційного суспільства і долаючи географічні бар'єри. Не стає виключенням і освіта. Зараз вже не обов'язково знаходитись поруч з викладачем. Достатньо великий час існує заочна форма навчання студентів. Але її можливості дуже обмежені. Інтернет дає змогу розширити їх, зробити заочне навчання справді повноцінним та всеохоплюючим [15, с. 3].

Основними принципами дистанційного навчання є: регулярна інтерактивна взаємодія викладача, тьютора і слухача у процесі; надання студентам можливості самостійної роботи з освоєння навчального матеріалу; консультаційний супровід у процесі освітньої (дослідницької) діяльності. У цьому полягає принципова відмінність дистанційного навчання як цілісного педагогічного процесу від систем та програм самоосвіти.

Дистанційне навчання – індивідуалізований процес передання і засвоєння знань, умінь, навичок, і способів пізнавальної діяльності людини, який відбувається за опосередкованої взаємодії віддалених один від одного учасників навчання у

спеціалізованому середовищі, яке створене на основі сучасних психолого-педагогічних та інформаційно-комунікаційних технологій [18].

Освітній процес за дистанційною формою навчання здійснюється у таких формах: самостійна робота; навчальні заняття; практична підготовка (у закладах вищої освіти); контрольні заходи. Основною формою організації освітнього процесу за дистанційною формою є самостійна робота [18].

Основними видами навчальних занять за дистанційною формою навчання є: лекція, семінар, практичні заняття, лабораторні заняття, консультації та інші. Лекція, консультація, семінар проводяться зі студентами (слухачами) дистанційно у синхронному або асинхронному режимі відповідно до навчального плану.

Отримання навчальних матеріалів, спілкування між суб'єктами дистанційного навчання під час навчальних занять, що проводяться дистанційно, забезпечується передачею відео-, аудіо-, графічної та текстової інформації у синхронному або асинхронному режимі.

Практичне заняття, яке передбачає виконання практичних (контрольних) робіт, відбувається дистанційно в асинхронному режимі. Окремі практичні завдання можуть виконуватись у синхронному режимі, що визначається робочою програмою навчальної дисципліни.

Практична підготовка здобувачів вищої освіти, які навчаються за дистанційною формою навчання, проводиться за окремо затвердженою навчальним закладом програмою. Контрольні заходи з навчальної дисципліни (предмета) при здійсненні підготовки фахівців за дистанційною формою навчання у закладах вищої освіти, включають проміжний (тематичний, модульний), підсумковий та інші визначені закладом вищої освіти, контролі знань, умінь та навичок, набутих студентом, слухачем у процесі навчання.

Особливого значення для ефективності впровадження дистанційного навчання в аграрному закладі вищої освіти має підготовка викладачів-тьюторів, які організують ефективне вивчення курсу, проводять семінари та консультують студентів, перевіряють і коментують письмові завдання, допомагають отримати максимальну віддачу від навчання; забезпечують зворотний зв'язок з виконаних

завдань; проводять групові консультації; надають можливість за допомогою телефону, пошти, електронної пошти та конференцій зв'язуватися з Центром дистанційного навчання університету.

Таким чином кожен науково-педагогічний працівник викладач аграрного закладу вищої освіти, має орієнтуватися в інформаційному просторі, знати як знайти інформацію та оперувати нею відповідно до власних потреб і вимог сучасного високотехнологічного суспільства. Необхідно створювати текстові документи, таблиці, діаграми, презентації тощо; використовувати Інтернет технології, баз даних; локальних мереж та ін.; здійснювати анкетування, діагностування, тестування, пошук необхідної інформації в мережі Інтернет тощо; розробляти власні електронні продукти (розробка практичних занять, секційних тренувань, тестових завдань з дисципліни); поєднання у своїй професійній діяльності готових електронних продуктів-електронних підручників, енциклопедій, навчальних програм та ін.

Таким чином, можна сказати, фізичне виховання в сучасному своєму розвитку стає позитивно залежним від інформаційного прогресу, модифікуючись відповідно до нових вимог сучасної освіти в Україні. Тому повинна бути виражена інтеграція навчальної дисципліни «Фізичне виховання» з іншими науками, зокрема інформаційними. В ідеальному випадку освітній простір повинен бути організований так, щоб процеси професійного й особистісного розвитку протікали взаємопов'язано, стимулюючи один одного по замкнутій системі з позитивним зворотнім зв'язком.

Список використаних джерел

1. Бевз Г. М., Главник О. П. Технологія проведення тренінгів з формування здорового способу життя молоді. Київ: 2005. 88-146 с.
2. Богініч О. Л. Сутність здоров'язберігаючого середовища у життєдіяльності дітей дошкільного віку. *Вісник Прикарпатського університету*, педагогіка. Випуск XVII – XVIII. Івано-Франківськ: Педагогічний інститут. ПНУ ім. В. Стефаника 2008. С. 191-199
3. Вітченко А. О. Теоретико-технологічні засади методичної роботи у вищому навчальному закладі. *Вісник Житомирського державного університету*. Педагогічні науки. 2011. Випуск 60. С. 33-36.
4. Грибан Г. П. Фізичне виховання студентів аграрних вищих навчальних закладів: монографія. Житомир: Вид-во «Рута», 2012. – 514 с.
5. Гриневич Л. М. Поняття «освіта», «розвиток освіти», «освітня політика» в сучасному науковому дискурсі. Неперервна професійна освіта: теорія і практика: наук.-метод. журн. Київ: Едельвейс, 2015. № 1-2. С. 14-17.
6. Демінська Л. О. Аксиологічні засади професійно-педагогічної підготовки майбутніх учителів фізичного виховання : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня докт. : спец. 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти». Київ: 2014. 39 с.
7. Дерека Т. Г. Акмеологічні засади неперервної професійної підготовки фахівців фізичного виховання : дис. докт. пед. наук : 13.00.04. Київ, 2017. 548 с.
8. Енциклопедія освіти / Акад. пед. наук України, головний ред. В. Г. Кремень, Київ: Юрінком Інтер, 2008. 1040 с.
9. Дидактический принцип актуальности в контексте медиаобразования [Електронний ресурс] / А. А. Журин Медиаобразование, интегрированное с базовым: Опыт экспериментально-исследовательской работы коллектива школы № 858. Выпуск 3. 2000. <http://www.mediaeducation.ru/publ/jurin3.shtml>.
10. Зайченко І. В. Педагогіка. Київ: Освіта України, 2008. 528 с.
11. Карпенко М. Освіта протягом життя: світовий досвід і українська практика / Аналітична записка: Національний інститут стратегічних досліджень. Київ: 2012. <https://goo-gl.ru/yam>.

12. Наступність у вітчизняній і зарубіжній педагогіці / А. Кушнарєнко, та ін. Освіта.ua. 2008. <http://ru.osvita.ua/school/method/2001/>.
13. Лисенко О. Ю. Формування професійної компетентності майбутніх провізорів у вищих медичних навчальних закладах: монографія. Київ: ВП «Едельвейс», 2015. 176 с.
14. Мойсеюк Н. Є. Педагогіка. Київ: Б. в., 2007. 656 с.
15. Методичні рекомендації для викладачів «Організація дистанційного навчання у системі MOODLE» / уклад. А. В. Нєлепова, С. В. Євстрат'єв. Миколаїв: вул. Паризької комуни, 9, 2014. С. 3-4.
16. Ортинський В. Л. Підручники з Педагогіки вищої школи. Київ: Центр учбової літератури, 2009. 472 с.
17. Папуша В. Г. Теорія і методика фізичного виховання у схемах і таблицях. Тернопіль : підручники і посібники, 2011. 128 с.
18. Положення про дистанційне навчання від 25.04.2013 №466. Редакція станом на 27.06.2013
19. Положення про науково-методичну раду МНАУ: сайт URL: http://www.mnau.edu.ua/ua/16_01.html.
20. Положення про організацію навчально-методичної роботи: сайт URL: [<http://www.khnu.km.ua/root/dept/nmv/res/15.pdf>]
21. Про затвердження галузевої Концепції розвитку неперервної педагогічної освіти: Наказ Міністерства освіти і науки України 14.08.2013 № 1176 Галузева концепція розвитку неперервної педагогічної освіти Преамбула Постійне вдосконалення системи підготовки та підвищення кваліфікації науково-педагогічних і педагогічних працівників зумов: сайт URL: http://osvita.ua/legislation/Ser_osv/36816/.
22. Сисєєва С. О. Основи педагогічної творчості: підручник. Київ.: Мілені, Ум., 2006. 11 с.
23. Смагін І. І. Нормативний та педагогічний зміст поняття «науково-методична робота» в системі загальної середньої освіти. *Вісник Житомирського державного університету. Педагогічні науки*. 2012. Випуск 66. С. 52-55.

24. Фіцула М. М. Педагогіка: Навчальний посібник для студентів вищих педагогічних закладів освіти. Київ: Академія, 2000. 544 с. (Альма-матер) С. 111.

25. Чайка В. М. Основи дидактики. Київ: Академвидав, 2011. 240 с. (Альма-матер).

Начальне видання

Фізичне виховання:

Методичні рекомендації

Укладач: **Петренко** Наталя Валеріївна

Формат 60x84 1/16. Ум.друк.арк. __

Тираж 30 прим. Зам.№ __

Надруковано у видавничому відділі

Миколаївського національного аграрного університету

54020, м. Миколаїв, вул. .Георгія Гонгадзе, 9

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК №4490 від 20.02.2013р.